

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَ قُولُوا انظُرْنَا وَ
 اسْمَعُوا وَ لِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ (104) مَا يَوَدُّ
 الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَ لَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ
 يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَ اللَّهُ يَخْتَصُّ
 بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (105)
 مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ
 مِثْلَهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (106)
 أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا
 لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا نَصِيرٍ (107) أَمْ
 تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَى مِنْ
 قَبْلُ وَ مَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ
 السَّبِيلِ (108) وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ

يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ
أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَ
اصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ (109) وَ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ آتُوا الزَّكَاةَ وَ
مَا تَقَدَّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ
اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (110) وَ قَالُوا لَنْ يَدْخُلَ
الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَى تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ
قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (111) بَلَى
مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَ هُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ
وَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ (112)

O ye of faith! Say not (to the prophet) Raina, but say, Unzurna
and hearken (to him): to those without faith is a grievous
punishment. It is never the wish of those without faith among the
people of the book nor of the polytheists, that anything good

should come down to you from your Lord. But Allah will choose for His special mercy whom He will - for Allah is Lord of grace abounding. None of Our revelations do We abrogate or cause to be forgotten, but We substitute something better or similar: knowest thou not that Allah hath power over all things? Knowest thou not that to Allah belongeth the dominion of the heavens and the earth? And besides Him ye have neither patron nor helper. Would ye question your Messenger as Moses was questioned of old? But whoever changeth from faith to unbelief, hath strayed without doubt from the even way. Quite a number of the people of the book wish they could turn you (people) back to infidelity after ye have believed, from selfish envy, after the truth hath become manifest unto them: but forgive and overlook, till Allah brings about His command; for Allah hath power over all things. And be steadfast in prayer and give Zakat: and whatever good ye send forth for your souls before you, ye shall find it with Allah: for Allah sees well all that ye do. And they say: "None shall enter paradise unless he be a Jew or a Christian." Those are their (vain) desires. Say: "Produce your proof if ye are truthful." Nay,— whoever submits his whole self to Allah and is a doer of good,— he will get his reward with his Lord; on such shall be no fear, nor shall they grieve.

اے لوگو جو ایمان لائے ہو راعنا نہ کہا کرو، بلکہ اُنظرنا کہو اور توجہ سے بات کو

سنو، یہ کافر تو عذاب الیم کے مستحق ہیں—یہ لوگ جنہوں نے دعوت حق کو

قبول کرنے سے انکار کر دیا ہے، خواہ اہل کتاب میں سے ہوں یا مشرک ہوں

، ہر گز یہ پسند نہیں کرتے کہ تمہارے رب کی طرف سے تم پر کوئی بھلائی

نازل ہو، مگر اللہ جس کو چاہتا ہے، اپنی رحمت کے لئے چن لیتا ہے اور وہ بڑا فضل فرمانے والا ہے۔ ہم اپنی جس آیات کو منسوخ کر دیتے ہیں یا بھلا دیتے ہیں، اس کی جگہ اس سے بہتر لاتے ہیں یا کم از کم ویسی ہی۔ کیا تم جانتے نہیں ہو کہ اللہ ہر چیز پر قدرت رکھتا ہے؟ کیا تمہیں خبر نہیں ہے کہ زمین اور آسمانوں کی فرماں رواں اللہ کے لئے ہے اور اس کے سوا کوئی تمہاری خبر گیری کرنے اور تمہاری مدد کرنے والا نہیں ہے؟ پھر کیا تم اپنے رسول سے اس قسم کے سوالات اور مطالبے کرنا چاہتے ہو، جیسے اس سے پہلے موسیٰ سے کئے جا چکے ہیں؟ حالانکہ جس شخص نے ایمان کی روش کو کفر کی روش سے بدل لیا، وہ راہ راست سے بھٹک گیا۔ اہل کتاب میں سے اکثر لوگ یہ چاہتے ہیں کہ کسی طرح تمہیں ایمان سے پھیر کر پھر کفر کی طرف پلٹالے جائیں۔ اگرچہ حق ان پر ظاہر ہو چکا ہے، مگر اپنے نفس کے حسد کی بنا پر تمہارے لئے ان کی یہ خواہش ہے۔ اس کے جواب میں تم عفو و درگزر سے کام لو، یہاں تک کہ اللہ خود ہی اپنا فیصلہ نافذ کر دے۔ مطمئن رہو کہ اللہ تعالیٰ ہر چیز پر قدرت

رکھتا ہے۔ نماز قائم کرو اور زکوٰۃ دو۔ یوم اپنی عاقبت کے لئے جو بھلائی کما کر آگے بھیجو گے، اللہ کے یہاں اسے موجود پاؤ گے۔ جو کچھ تم کرتے ہو، وہ سب اللہ کی نظر میں ہے۔ ان کا کہنا ہے کہ کوئی شخص جنت میں نہیں جائے گا جب تک کہ وہ یہودی نہ ہو یا (عیسائیوں کے خیال کے مطابق) عیسائی نہ ہو۔ یہ ان کی تمنائیں ہیں۔ ان سے کہو، اپنی دلیل پیش کرو، اگر تم اپنے دعوے میں سچے ہو۔ (در اصل نہ تمہاری کچھ خصوصیت ہے نہ کسی اور کی) حق یہ ہے کہ جو بھی اپنی ہستی کو اللہ کی عطا عت میں سونپ دے اور عملاً "نیک روش پر چلے، اس کے لئے اس کے رب کے پاس اس کا اجر ہے اور ایسے لوگوں کے لئے کسی خوف یا رنج کا کوئی موقع نہیں۔

ऐ लोगो जो ईमान लाए हो, 'राइना' न कहा करो, बल्कि 'उन्जुरना' कहो और तवज्जुह से बात को सुनो, ये काफ़िर तो अज़ाबे-अलीम के मुस्तहिक हैं | ये लोग जिन्होंने दवाते-हक़ को कबूल करने से इनकार कर दिया है, खाह अहले-किताब में से हों या मुशरिक हों, हरगिज़ यह पसन्द नहीं करते कि तुम्हारे रब की तरफ़ से तुम पर कोई तुमपर कोई भलाई नाज़िल हो, मगर अल्लाह जिसको चाहता है अपनी रहमत के लिए चुन लेता है, और वह बड़ा फजल फरमानेवाला है | हम अपनी

जिस आयत को मंसूख कर देते हैं या भुला देते हैं, उसकी जगह उससे बेहतर लाते हैं. या कम-अज़-कम वैसी ही | क्या तुम जानते हो कि अल्लाह हर चीज़ पर कुदरतरखता है? क्या तुम्हें खबर नहीं है कि ज़मीन और आसमानों की फारमाँरवाई अल्लाह ही के लिए है और उसके सिवा कोई तुम्हारी खबरगीरी करने और तुम्हारी मदद करनेवाला नहीं है? फिर क्या तुम अपने रसूल से उस किस्म के सवालात और मुतालाबे करना चाहते हो जैसे इससे पहले मूसा से किए जा चुके हैं? हालाँकि जिस शख्स ने ईमान की रविश को कुफ़्र की रविश से बदल लिया, वह राहे-रास्त से भटक गया | अहले-किताब से मैं अकसर लोग यह चाहते हैं कि किसी तरह तुम्हें ईमान से फेरकर फिर कुफ़्र की तरफ़ ले जाएँ, अगरचे हक़ उनपर ज़ाहिर हो चुका है, मगर अपने नफ़्स के हसद की बिना पर तुम्हारे लिए उनकी यह खाहिश है | इसके ज़वाब में तुम अफ़व व दरगुज़र से काम लो, यहाँ तक कि अल्लाह खुद ही अपना फ़ैसला नाज़िल कर दे | मुत्मइन रहो कि अल्लाह हर हर चीज़ पर कुदरत रखता है | नमाज़ कायम करो और ज़कात दो | तुम अपनी आक्रिबत के लिए जो भलाई कमा कर आगे भेजोगे, अल्लाह के यहाँ उसे मौजूद पाओगे | जो कुछ तुम करते हो, वह सब अल्लाह की नज़र में है | उनका कहना है कि कोई शख्स जन्नत में न जाएगा जब तक कि वह यहूदी न हो या (ईसाइयों के खयाल के मुताबिक़) ईसाई न हो | ये उनकी तमन्नए हैं | उनसे कहो, “अपनी दलील पेश करो, अगर तुम अपने दावे में सच्चे हो |” (दरअस्ल न तुम्हारी कुछ खुसूसियत है, न किसी और की) हक़ यह है कि जो भी अपनी हस्ती को अल्लाह की इताअत में सौंप दे और अमलन नेक रविश पर चले, उसके लिए उसके

~~~~~

रब के पास उसका अज़्र है और ऐसे लोगों के लिए किसी खौफ़ या रंज
का कोई मौका नहीं ।